

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

בפני כב' השופטת אורית בן דור ליבל

תובע פלוני

נגד

נתבעת פלונית

פסק דין

תביעה לביטול חיוב בתשלום מזונות קטינים מפאת סרבנות קשר או להפחתת גובה החיוב בשל שינוי נסיבות.

1. הצדדים הם בני זוג לשעבר אשר מנישואיהם נולדו להם הקטינים: ש' יליד XXX וג' ילידת XXX.

2. בפסק דין מיום 29.3.14 (במסגרת תמ"ש 12316-04-12 ותמ"ש 4011-06-12) **חויב התובע במזונות הילדים בסך של 2,200 ₪ וכן בשיעור של 40% מעלות המדור** (מתוך סך מרבי של 4,500 ₪). כן חויבו הצדדים לשאת באופן שווה בשכר הלימוד של הקטינים ובהוצאותיהם החינוכיות החריגות והרפואיות החריגות.

3. ביום 29.1.17 עתר התובע בתובענה דכאן לביטול או הפחתת חיובו במזונות הקטינים מפאת **סרבנותם לקשר עמו**. כן טען התובע כי חל שינוי מהותי בצרכיהם של הקטינים שפחתו המצדיק הפחתת גובה החיוב.

4. הנתבעת טענה לדחיית התביעה. לדבריה האשם בסרבנות הקשר נעוץ בהתנהגות התובע ועל כן אין מקום לפגוע עוד בילדים, וכי העובדה שאין התובע מפרנסם אך מעמיקה את הקשיים בקשר ביניהם. לטענתה חל שינוי נסיבות לטובה משגדל רכושו של התובע מאז פסק הדין וכן גדלה הכנסתו באופן שמצדיק לטעמה דווקא את הגדלת החיוב למזונות.

5. בהחלטה מיום 8.11.18 התקבלה בקשת התובע להפחתה זמנית של המזונות באופן שבוטל **חיובו בהשתתפות עלות מדור הקטינים החל מיום 1.6.18**.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

דיון והכרעה

6. האם יש להורות על ביטול החיוב במזונות מפאת היות הילדים מורדים או האם יש להפחית את החיוב במזונות בגין שינוי נסיבות, הן השאלות העומדות להכרעה.

7. הלכה היא שניתן לצמצם את חובת המזונות לילד, כולה או מקצתה, כאשר מדובר בילד מורד המסרב לקיים קשר עם הוריו בניגוד להוראת בית המשפט [ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט(1) 215; ע"א 4322/90 אדלשטיין נ' אדלשטיין, פ"ד מו(1) 289; ע"א 574/83 חג'ג נ' חג'ג, פ"ד לח(3) 331; ע"א 86/84 למברג נ' למברג, פ"ד לח(3) 315]. בע"מ 513/09 פלונית נ' פלוני, (פורסם בנבו, 31.12.09), פורטו הנימוקים לפטור ממזונות ילד מורד:

א. מטרת הפטור היא לכפות על הקטין את מרות האב, על מנת שיהיה עמו בקשר.

ב. מעל גיל שש, חיוב המזונות הוא מדין צדקה, ואין חובה לתת צדקה לאדם שמתנכר אליך.

ג. ילד שמתנכר לאביו לא נחשב לקרוב שיש לו עדיפות בקבלת צדקה.

8. עם זאת, ייתכנו מקרים בהם מסרב הילד לראות את אביו או את אמו, ואף אינו נוהג בהם מצוות כבוד אב ואם, ועדיין לא יוכרז כילד "מורד". כאלה הם המקרים בהם לא ניתן לתלות את האשם בקטין וכאשר הנסיבות מצביעות על קיום צידוק לסרבנות. יש לבחון אפוא את הסיבות להיווצרות יחסים בלתי תקינים בין הקטין לבין ההורה, וכן יש לבחון האם הפסקת תשלום המזונות לא תביא להחרפת הסכסוך בינו לבין מי מהוריו [ע"א 425/68 משכיל נ' לאיתן, פ"ד כג(1) 309]. כך נפסק כי על בית המשפט ליתן משקל לעקרון טובת הילד, בטרם ננקטים צעדים לרעתו וביטול מזונותיו, וכי על בית המשפט להתייחס להשלכות הכלכליות של הפחתת המזונות על הקטינים שלא יפגעו צרכיהם הבסיסיים או רווחתם הכלכלית [רע"א 37610/10 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 15.7.10)].

9. כן נפסק שיש לנקוט בצעד של שלילת המזונות או הפחתתם בשל סרבנות קשר בזהירות ובריסון, מתוך הבנה כי מדובר בצעד קיצוני אשר ככלל יש להימנע ממנו אלא אם קיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת [ע"א 1741/93 אזולאי נ' אזולאי, (פורסם בנבו, 13.7.94); תמ"ש (ת"א) 50547-05-10 פלוני נ' פלונית, (פורסם בנבו, 11.1.12)] ולשקול תמיד חלופה מתונה יותר (כגון הקטנת מזונות). כך, נקבע לא אחת כי יש לנקוט בהליך טיפולי מקדים קודם בירור התביעה. כדברי כב' השופט רובינשטיין ברע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית, (פורסם בנבו, 15.7.10): "אין חולק, כי שלילה (ואף הפחתה) של מזונות, אינה יכולה להיות "הקו הראשון" של התמודדות עם ילדים המסרבים לשמור על קשר עם הוריהם..".

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

- 1
- 2 10. השאלה היא אפוא ביישום לכל מקרה לנסיבותיו תוך בחינת התנהלות כל המעורבים ובירור
- 3 מהן הסיבות להיווצרות היחסים הבלתי תקינים בין הקטין להורה. כבוד השופטת מילר
- 4 הטיבה לבטא את הדילמה בהכרעה בתיקים כגון דא: "לא בקלות מחליט בית המשפט
- 5 לקבוע כי מזונות יבוטלו בגלל העדר קשר. הנטייה הטבעית היא לחשוב שילדים אינם
- 6 אחראים להתנהגות הוריהם במהלך גירושין ולא לתוצאות הנגרמות כתוצאה מההליך
- 7 הזה ובוודאי לא אמורים לשלם את המחיר על ידי צמצום רווחתם הכלכלית. מאידך,
- 8 אב איננו 'כספומט' וכאשר ילדים בגילאים 15-14 מסרבים לכל קשר עם האב ולכל
- 9 טיפול שמטרתו ליצור קשר ופועלים כלפי האב בעלבון והשפלה, אינם יכולים לצפות
- 10 ממנו לרווחה כלכלית" [תמ"ש (ת"א) 14652/97 א' ע' נ' א' ר' (קטין) (פורסם בנבו,
- 11 5.1.03)].
- 12
- 13 11. לצורך הכרעה בהליך על בית המשפט לבחון בין היתר את השיקולים הבאים:
- 14 א. האם סרבנות הקשר נובעת אך מרצונו של הילד או שקיימת להורה המנוכר אשמה
- 15 למצב שנוצר.
- 16 ב. האם ההורה נקט בכל הפעולות והאמצעים הנדרשים לצורך חידוש הקשר.
- 17 ג. האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכול הסיכוי לחידוש הקשר.
- 18 ד. מה תהיה השפעת ביטול המזונות על קיומו הסביר של הקטין.
- 19 ה. מהו גילו של הילד – האם הוא קטין או בגיר ומה מקור חיוב האב במזונותיו?
- 20 [ראו: עמ"ש (מרכז) 56871-01-16 מ.ז.ב. נ' ע.ז.ב. (פורסם בנבו, 28.2.17); תמ"ש (ת"א)
- 21 29511-09-13 פלוני נ' אלמונים, (פורסם בנבו, 27.5.15)].
- 22
- 23 12. בענייננו, הקטינים בני למעלה מ-6 שנים ומקור החיוב של התובע במזונותיהם הוא מדין
- 24 צדקה [בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 19.7.17) (להלן: "פרשת פלונית"),
- 25 פסקה 20 לפסק דינו של כבוד השופט פוגלמן, והאסמכתאות שם].
- 26
- 27 13. הליך זה הוא נדבך אחד מיני רבים בסכסוך ארוך, כואב, קשה ומתמשך בין הצדדים
- 28 המתנהל מאז שנת 2012 ובמרכזו ניצבים שני ילדיהם הקטינים. הרקע לפירוד הצדדים
- 29 בחודש 5/12 בקירוב היה התרחקות התובע מהדת ומהקהילה החרדית אליה השתייכו
- 30 הצדדים וילדיהם. הצדדים נפרדו עת עזבה הנתבעת את דירת הצדדים עם הקטינים
- 31 ולמעשה מאז מצויים הקטינים במשמורתה. למן מועד הפירוד מתנהל הליך הנוגע בעיקרו
- 32 לקיום קשר של הקטינים עם התובע (תמ"ש 12325-04-12) אשר לדאבון הלב טרם בא אל
- 33 סיומו היות וטרם הוסדרה סוגיית שהיית הקטינים עם התובע. המשפחה והעובדות מוכרות
- 34 היטב לבית המשפט ודומה כי בחלקן הארי הן לא במחלוקת ואין צורך לחזור עליהן.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

1
2 14. במסגרת ההליך האמור הוגשו לתיק בית המשפט כעשרים תסקירים ועדכונים של עו"ס
3 לסדרי דין וגורמי מקצועי שונים שמונו על ידי בית המשפט אשר כחוט השני שזורה בחוות
4 דעתם המסקנה שהעדרו של קשר בין התובע לבין הקטינים נעוץ בסירובם של הקטינים
5 לקיום הקשר בעקבות הסתה מצד הנתבעת. להלן תפורט, על קצה המזלג, השתלשלות
6 הקשר של הקטינים עם התובע על רצף הזמן.

7
8 15. לאחר פירוד הצדדים שהו הקטינים עם התובע, הקשר היה טוב ומטיב והקטינים נהנו ממנו
9 וציפו לו. ראו תסקיר עו"ס סדרי דין מיום 12.7.13 בו נכתב בעמ' 6 "ניכר היה שהג' והן ש'
10 נהנים בחברת האב, שמחים איתו ומרגישים נינוחים" ובהמשך: "מהמידע שנאסף לגבי
11 הילדים ומהשיחות איתם התרשמתי שהילדים קשורים לשני ההורים במידה שווה וחשים
12 בחברת כל אחד מהם בטחון והגנה". באותו תסקיר המליצה העו"ס בהסכמת הצדדים על
13 שהות הקטינים עם התובע פעמיים בשבוע, מתוכם פעם אחת כולל לינה, כל סוף שבוע שני
14 ומחצית מהחגים והחופשות.

15
16 לדאבון הלב, זמן קצר לאחר מכן החלו הקטינים לגלות התנגדות לקשר עם התובע.
17 בתסקיר עו"ס סדרי דין מיום 13.3.14 פורט שהקטינים מזדהים עם הנתבעת "ומושפעים
18 מהתנגדותה להסדרי ראייה נרחבים עם האב ולכן מבקשים כמוה לצמצם את המפגשים עם
19 האב" (עמ' 5). גם בדיווח של ד"ר אלדור מיום 2.2.14 פורט על ידו "חשוב לציין כי בפגישה
20 של האב עם שני הילדים הייתי עד ליחס חם שלו כלפיהם ושלהם כלפיו, באופן מותאם הן
21 לש' והן לג" (עמ' 2) אך פורט שהסדרי הראייה אינם מתקיימים באופן סדיר.

22
23 סימני הניכור מפני התובע הלכו והחריפו משך הזמן עד שסירבו הקטינים להימצא
24 במחיצתו, אף לא במרכז קשר. בשלהי חודש 12/14 כבר חדלו המפגשים להתקיים ואף לא
25 התקיימו עוד שיחות טלפון (תסקיר מיום 1.2.15). בחודש 2/15 החלו להתקיים מפגשים
26 במרכז הקשר. למפגש הראשון עם התובע נכנסו הילדים ללא קושי אך במהלכו גילו
27 אמביוולנטיות בין הצורך להתקרב אליו לבין הרצון להתרחק ממנו. למפגש השני כבר
28 איחרו מחצית השעה וסירבו להיכנס לחדר. לא לכל המפגשים שנקבעו לאחר מכן הגיעו
29 הקטינים ואם הגיעו סירבו (לעיתים בכי ובצעקות) להיכנס לחדר למפגש עם התובע. מצב
30 זה חזר על עצמו גם בכל המפגשים שנקבעו לאחר מכן. אז כבר פירטה העו"ס "להערכתנו
31 הילדים מפתחים ניכור כלפי אביהם, דבר המתבטא בסרבנות קשר איתו" (עדכון העו"ס
32 מיום 15.2.15).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

1
2 **בהתאם להחלטת בית המשפט חדלה הנתבעת ללוות את הקטינים למרכז הקשר ואמה**
3 **החלה לעשות כן במקומה.** למרבה הצער סירוב הקטינים להיפגש עם התובע אך התעצם.
4 בעדכון העו"ס מיום 8.6.15 פורט: "אע"פ שהאם אינה מלווה את הביקורים, אין כל שינוי
5 בדפוסי הקשר בין האב לילדים. **האב מגיע בהתמדה לפגוש את ילדיו ונע בין מצבים של**
6 **ייאוש ובין מצבים בהם ניכר שנאבק על הקשר עם ילדיו.** הוא מבטא געגועים באזניהם.
7 **מביא מתנות ומתעניין בשלומם.** הילדים מצדם מגיבים בתגובות חצופות למול האב,
8 **סותמים את אוזניהם, מסובבים את גבם אליו, דוחים את מתנותיו.** ג' מצמצמה מידי פעם
9 **לכיוונו של האב וניכר כי לו הייתה מקבלת אישור לרצונה, הייתה יוצרת אינטראקציה**
10 **חיובית עם אביה.** המפגשים אורכים כ 5-10 דקות, ובסופם האב נותן לילדים אישור לעזוב
11 את מרכז הקשר. הסבתא עומדת בדרכי מנגד ואינה מסייעת" (עמ' 1).
12
13 בחוות דעת של הפסיכולוג אבנר הכהן מיום 2.9.15 פירט כי "הילדים נמצאים בתהליך קבוע
14 ומתרחב של התרחקות מאביהם". בהחלטה מיום 6.9.15 (במסגרת 15-07-21786) נקבעה
15 סנקציה כספית בגין כל מפגש שאינו מתקיים או שאינו משמעותי. בדיווחי העו"ס מהימים
16 20.10.15 ; 13.12.15 ; 21.2.16 ; 29.3.16 פורט כי מרבית הביקורים או שלא התקיימו או שלא
17 היו משמעותיים, ומצב זה נמשך למעשה עד שלהי שנת 2016 אז שהה התובע ב-XXX במשך
18 מספר חודשים במסגרת לימודיו.
19
20 **16. במסגרת הליך שהתקיים לפני כבוד השופט דרורי (רמ"ש 16-11-55946) ניסה האחרון לקרב**
21 **את לב הילדים על התובע וקיים עשרות דיונים ומפגשים עם הקטינים.** כתוצאה ממעורבותו
22 **אכן חל שינוי מסוים לטובה והקטינים החלו להיפגש עם התובע אחת לשבוע למשך שעתיים**
23 **בבית אמו.** נוכח התקווה שבשינוי מבורך זה והסכמת הנתבעת לפנות שוב לטיפול אצל
24 הפסיכולוג אבנר הכהן התמלא התובע תקווה ואף ביקש להשהות את בירור התובענה דכאן.
25 **אלא שלמרבה הצער הטיפול אצל מר אבנר הכהן לא החל עקב סירובה של הנתבעת (דיווחו**
26 **מיום 26.11.17).** כמו כן, לדברי התובע הקטינים מגיעים אמנם למפגש בבית אמו, ואולם
27 לבד מהעובדה שמשך המפגש מתקצר למחצית (מפאת איחור משמעותי של הקטינים בהגעה
28 למפגש והעובדה שהם עוזבים יחד לתפילת ערבית לזמן ממושך), הביקור מאולץ ולא
29 מתקיים מפגש משמעותי. לדבריו הקטינים אינם מעוניינים לעשות עמו פעילות כלשהי,
30 מסרבים שילווה אותם לתפילה, מסרבים להצטלם עמו, מסרבים לאכול עמו, מסרבים
31 לקבל ממנו מתנות, מסרבים לדבר עם בני משפחתו המורחבת ומתנהגים אליו בניכור
32 ובעוינות "לרוב הם שותקים ולא מגיבים לשאלות שלי" (עמ' 5 שורה 26 – עמ' 6 שורה 6 ל
33 פרוטוקול הדיון מיום 8.5.18 ; עמ' 10 שורות 12-16 לפרוטוקול מיום 6.11.18).
34
35

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

17. בדיון מיום 8.5.18 חלקה הנתבעת על דברי התובע וטענה כי חל שינוי משמעותי בקשר ביניהם והילדים "רואים אותו שעתיים ארוכות כל שבוע" במהלכן הם אוכלים יחד, משוחחים ומבצעים פעולות שונות (שם, עמ' 6 שורות 8-10). אמו של התובע חיזקה בעדותה ביום 6.11.18 את גרסת התובע באשר לאופי המפגשים המתקיימים בביתה. האם פירטה שהקטינים מאחרים למפגש איחורים משמעותיים, עוזבים יחד לתפילה כאשר למעשה הם פוגשים בזמן זה את הנתבעת או את מי מבני משפחתה. כן פירטה את הניכור ביחסם לתובע ולכל בני משפחתו, התעלמותם הבוטה מהם, סירובם לקבל מתנות מהתובע, סירובם לאפשר לתובע לעיין בתעודות שלהם, ואת דברי ההסתה הנשמעים מפיהם כלפיה וכלפי התובע (עמ' 13 שורה 28- עמ' 17 שורה 23 לפרוטוקול).
- דומה שלאחר קבלת דיווח העו"ס מיום 6.3.18 ולאחר שמיעת עדותה של אם התובע לא חלקה עוד הנתבעת על תיאור התובע את המפגשים והסכימה בסיכומיה שגם הקשר המועט המתקיים היום בין התובע לקטינים "אינו ראוי" (סעיף ו'). עם זאת, מטילה הנתבעת את האשמה לפתחו של התובע וטוענת כי אין הוא עושה די על מנת לקרב את לב הילדים אליו. בסיכומים טענה הנתבעת שהתובע "דבק ברצונו לחשוף את הילדים לעולמות ולתכנים החדשים שלו" ולגרור אותם לקונפליקט הדתי ועל כן אין הוא מוצא מסילות ללבם. לדבריה התובע מקנטר את הילדים בדברים על אורחות חייהם ומביע את סלידתו מדרכם ובכך מרחיק אותם ממנו. כן הדגישה כי מניעיו של התובע הם כספיים בניסיון להתפטר מתשלום המזונות.
18. אין בידי לקבל את טענות הנתבעת והסבריה לפיהן הטעם בסירוב הילדים לקיום קשר עם התובע נעוץ בחשיפתם לעולמות ולתכנים הזרים להם. טענות אלה נטענות על ידי הנתבעת לאורך כל ההליך בפני הגורמים השונים ולא מצאתי להן אחיזה בחומר הראיות, בתסקירים ובדיווחי אנשי המקצוע השונים שחיוו דעתם בקשר למצב הקטינים ולסיבת סירובם בקשר עם התובע. כפי שפירט התובע בתצהירו, העו"ס ואנשי המקצוע אשר היו מעורבים בטיפול במשפחה חזרו שוב ושוב על עמדתם ומסקנתם לפיה הקטינים מודרכים ומוסתים על ידי הנתבעת מתוך מטרה להדיר את התובע מחייהם (ראו למשל דיווחו של מר אבנר הכהן לבית המשפט המחוזי מיום 26.11.17 שם סיכם את הדברים).
19. סירוב הקטינים היום לקשר משמעותי עם התובע אינו נשען על אדנים רציונליים מוצקים. אפילו אם ניתן היה בעבר לטעון כי שינוי אורחות החיים של התובע גרם לקטינים מבוכה, בלבול וקשיים (ראו תסקיר עו"ס סדרי דין מיום 22.7.13 שם נכתב בעמ' 6: "להערכתך, בשלב זה בו נמצאים הילדים, החשיפה המרובה לעולמות תוכן שונים מוקדמת מיד, מבלבלת אותם, גורמת להם לעסוק בשאלות של שיוך דתי וגורמת להם לקונפליקטים פנימיים ולהתמודדות עם תגובות מהסביבה שגורמות להם למבוכה מכבידות עליהם"), כיום ניכר בבירור שהמצב אינו עוד כזה.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

1 **עמדת כל הגורמים הטיפוליים והמקצועיים היא אחת ולפיה האשם בסירוב הקטינים בקשר**
2 **עם התובע אינו נעוץ בתובע וכי סירוב הקטינים לקשר עמו אינו רציונאלי.** מיד לאחר
3 הפירוד קיבל התובע את הצורך להקפיד ולשמור על אורח החיים של הילדים בזמן שהותם
4 אצלו "גם במחיר של קיום המצוות ומעשים שאתם הוא לא מזדהה" (עמ' 4 לתסקיר מיום
5 26.7.13), העו"ס פירטה בתסקירה כי לא שמעה בשיחותיה עם הילדים שהתובע אינו שומר
6 על אורח חייהם בעת שהותם אצלו ושלה את טענות הנתבעת לפיהן הוא חושף את הילדים
7 לאורח חיים חילוני. בתסקיר מיום 19.3.14 כתבה: "מדבריהם התרשמתי כי ישנה הקפדה
8 בבית האב על אורח חייהם וכי במסגרת טיפולית מתאימה, הילדים יהיו מסוגלים להסתגל
9 להבדלים בין הסגנונות השונים בבתי ההורים" (עמ' 5). גם בתסקיר מיום 1.2.15 חזרה
10 העו"ס והדגישה כי לא מצאה עדות בשיחות עם הילדים שהתובע לא שמר על אורח חייהם
11 בעת שהותם אצלו (עמ' 5).
12
13 20. חיזוק למסקנה שסירוב הקטינים לקשר עם התובע אינו נובע מאורח חייו ניתן למצוא
14 בעובדה שהמפגשים עם הקטינים מתקיימים לעת הזאת בבית אמו (הסבתא). עולמה
15 הרוחני של אם התובע אינו שונה מזה של הקטינים ואף על פי כן אין הקטינים נענים בחיוב
16 לקיום קשר עמה או עם מי מבני משפחתו של התובע. אביא מדבריה של אם התובע שנאמרו
17 מדם לבה :
18 "הקושי הוא לא רק בקשר איתו. הקושי בקשר עם כל המשפחה שלנו. למשל יש לי בת
19 שהם חסידי XXX כמו החסידות של בעלה הנוכחי של פלונית. הילדים של בתי פוגשים
20 את הבן ש' שמכירים אותו והיו חברים שלו, בבית כנסת XXX בכל מיני הזדמנויות,
21 בהתחלה שלחתי להם ולו ממתקים, הוא לא אומר להם שבת שלום ולא חג שמח, הוא
22 מסתובב מנוכר כמו ההוראות שהוא מקבל. הילדים חוזרים לבית וכמה שאני מבקשת
23 מהם לא לדבר איתי על זה זה מאוד קשה. בחגים אנחנו לא זוכים לראות אותם. בפורים
24 יש סעודה של כל המשפחה ביחד ופורים ארוך, אפשר להיות שעה מכל הפורים ובשום
25 אופן הם לא באים אפילו לא לחצי שעה כשכל הנכדים שלי נמצאים וכל הילדים שלי
26 החסידים והדתיים. יש בר מצוות ובת מצוות של ילדים וילדות חרדיים וחסידים לפחות
27 כמוהם שהאימהות מחנכות בתיכון והאבות אברכים בכוללים חשובים והם יודעים את כל
28 זה ומכירים אותם, הם דמויות מוכרות חינוכיות, ילדים וילדות שהם הכירו אותם והם
29 פוגשים אותם אצלי לפעמים והם לא רוצים להגיע לשמחה ואין על מה לדבר. התשובות
30 שלהם כאשר אני מבקשת ולא לוחצת כי לא רוצה להציק להם מאוד קשות" (עמ' 14 שורות
31 4-15 לפרוטוקול מיום 6.11.18).
32 **עדותה של אם התובע היתה מהימנה, אמינה, קוהרנטית ועקבית, והתרשמתי כי היא העידה**
33 **עובדות כהווייתן ללא כחל ושרק. השתכנעתי אפוא שהיא תיארה דברים כהווייתם ואני**
34 **מקבלת את עדותה במלואה.**

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

- 1 מדבריה עלה בבירור שהקטינים מנוכרים ומוסתים כנגד כל בני משפחת התובע, אשר הם
2 חסידים כמותם. עובדה זו מחזקת אפוא את המסקנה שהמניע לסרבנות אינו נעוץ בעולמו
3 הרוחני של התובע.
4
- 5 21. אינני מקבלת גם את הטענה שכל רצונו של התובע הוא להשתמט מתשלום מזונות. **התובע**
6 **כואב את הנתק מהילדים. התובע מעוניין באמת ובתמים לקיים יחסים תקינים עם ילדיו.**
7 גם אם שגה התובע לאורך הדרך הוא היה פתוח לביקורת, לתיקון וללמידה, הביע נכונות
8 לכל טיפול ולכל הצעה לחידוש ושיקום הקשר (ואף השהה ביוזמתו את ניהול ההליך דכאן
9 מתוך תקווה שהפעם יצלח ההליך הטיפולי אצל הפסיכולוג אבנר הכהן), ונקט בכל הפעולות
10 והאמצעים הנדרשים לצורך חידוש הקשר.
11 אפילו ניתן להבין את הקושי שהיה מנת חלקם של הקטינים בתחילה לקבל את אורחות
12 חייו החדשות של התובע, אינני מקבלת כי בתובע אשמה במצב שנוצר. התובע עשה כל
13 שלאיל ידו על מנת לחדש את הקשר, לקיימו ולהבטיחו אך למרבה הצער הקטינים התבצרו
14 ומתבצרים בסירובם העיקש.
15
- 16 22. כל הגורמים המקצועיים אשר חיוו דעתם משך השנים לאורך ההליך מצאו שמקור הסירוב
17 הוא בהסתה מצד הנתבעת ומשפחתה לה חשופים הקטינים כנגד התובע ולמצער סירובם
18 **מקבל חיזוק ועידוד מצדה.**
19 כבר בתסקיר הראשון מיום 26.7.13 ציינה העו"ס בעמ' 3: "פלונית מאמינה כי יש לצמצם
20 את הסדרי הביקורים בין האב לילדים על מנת למנוע מהם בלבול מיותר".
21 בדיווח מיום 2.2.14 פירט הפסיכולוג ד"ר רועי אלדור את העדר הסכמת הנתבעת לשתף
22 פעולה עם הליך טיפולי וכי "התרשמתי כי לא רק שאין קבלה של החשיבות של כל הורה
23 עבור הילדים מצד ההורה השני אלא שיש פוטנציאל להדרה ומחיקה של ההורה האחר,
24 בפרט על ידי האם ביחס לאב כשהילדים מכוונים על ידה לדחיית האב".
25 בתסקיר עו"ס סדרי דין מיום 19.3.14 פירטה העו"ס כי הקטינים מזדהים עם התנגדות
26 הנתבעת לקיום הסדרי שהיה נרחבים עם התובע. כן פורטה התנגדות הנתבעת לטיפול
27 לצדדים וילדים וחוסר שיתוף הפעולה מצדה עם הגורמים המטפלים (עמ' 5).
28 בדיווח מיום 30.12.14 פירט ד"ר אדלור כי "... ויש להניח שכך [הילדים – א.ב.ד.] נקלעים
29 לתוך הפיצול בו האב נתפס ע"י האם ומשפחתה וכל סביבתה כמי שלא ניתן לקבלו וצריך
30 להרחיקו ולמחקו מחייהם".
31 עוד הוסיף: "את העמדה של פסילת האב וניתוק ממנו ייצגה [הנתבעת – א.ב.ד.] לא פעם
32 בעבר, וכיום נראה שהיא זהירה יותר מלבטא עמדה כ"כ גורפת, אף שיש להניח שעדיין
33 אווזת בעמדה כזו של הדרת האב" (עמ' 3).
34 בתסקיר מיום 1.2.15 פירטה העו"ס כי להערכתה בהימנעותה מסייעת הנתבעת לקטינים
35 לבחור בנתק מהאב (עמ' 3).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

1 בחוות דעת הפסיכולוג אבנר הכהן מיום 2.9.15 כתב: "כיום, ניתן להערכתי לקבוע ברמה
2 גבוהה של בטחון שתהליך הדרת האב בעיצומו. האם מחזיקה בתפיסה מושרשת בדבר
3 הצורך להרחיק בין הילדים לבין אביהם עד אשר לא יתפסו אותו כאב-המגדל. עם זאת, לפי
4 עמדתה, יש לשמור על קשר מינימלי בין הילדים ובין אביהם, אם מאימת בית המשפט ואם
5 מחשש לעתידם מבחינה דתית (אם הבנתי נכון להימנע ממעמד של "חסר אב"). האם
6 וקרוביה מכניס את פלוני "האב הביולוגי" ומדבריהם ניתן להסיק כי הם שואפים לראות
7 בבעלה הנוכחי של פלונית, אב חלופי עבור הילדים. גישה זו מתחילה כאמור לנחול הצלחה
8 ונראה כי הילדים מנסים לכוון בהתנהגותם ובדבריהם לעמדה זו... "לית מאן דפליג
9 שמתקיימת הסתה שיטתית ועקבית, ע"י אמם וסביבתם הקרובה של הילדים כנגד אביהם
10 ולשם הדרתו" (עמ' 2-3).

11 בתסקיר מיום 29.12.15 פורט כי וועדת התסקירים שהתכנסה בעניין המשפחה מצאה
12 שהאחריות למצב הילדים הוא של הנתבעת "אשר מעבירה להם מסר שלא מאפשר להם
13 להיות בקשר עם אביהם. הילדים בוחרים בנתק מהאב ובוויתור עליו, כדי לא לאבד את
14 אמם וכדי לא לבגוד בה" (עמ' 1).

15

16 23. העולה בבירור מהאמור הוא שהתנהלות הנתבעת והמסרים השליליים שהטמיעה בילדים
17 לאורך השנים, בצורה שיטתית, אקטיבית ובוטה, הם שגרמו לסרבנות הקשר הקשה
18 והבוטה מצדם של הקטינים.

19

20 24. גם במסגרת התובענה דכאן התבקשה העו"ס לסדרי דין לבחון שוב את סוגיית הקשר שבין
21 הקטינים לתובע. בדיווחה מיום 8.3.18 כתבה: "ככלל, האם התקשתה להסתיר את עמדתה
22 כי היא אינה רואה כל תועלת בקשר של הילדים עם אביהם, וניכר כי, היא מביאה את
23 הילדים למפגשים עם האב מתוך אילוץ וכורח, כאשר מסרים אלו, מועברים לילדים בצורה
24 ישירה או עקיפה.

25 גם אם תהליך הבדיקה שנערך על ידי לא התקיים בשלמותו, ובהתבסס על הבדיקות
26 הרבות שנעשו בעבר, אני מתרשמת כי למרבה הצער, לא חל כל שינוי בדינמיקה
27 המשפחתית. אין לי אלא להצטרף לקודמיי בהתרשמות כי, מדובר בתהליך של ניכור הורי
28 שהתפתח לאורך השנים, מבלי שתהיה סיבה ניכרת לעין בהתנהלותו של האב" העו"ס
29 ציטטה מעדכון של הפסיכולוג אבנר הכהן ואשר הוגש כנזכר לבית המשפט המחוזי,
30 כדלקמן: "כל המומחים המעורבים בתיק הדגישו תמיד את הנזק המתמשך להתפתחותם
31 של הילדים. לפי מצב העניינים המתואר, ניתן להסיק שההסתה שמטרתה הדרת האב,
32 נמשכת במלוא עוזה, וכן נמשכת מצוקת הילדים" (עמ' 2 לדיווח).

33

34

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

25. אפילו אם חדלה מכך הנתבעת כיום הרי שפירות מעשיה ומחדליה נותנים היטב את אותותיהם. מדבריה עולה שהיום הקטינים אינם זקוקים עוד לעידוד ועמדתם היא עצמאית. הם מתבצרים בעמדתם, וזו אך הולכת ומתעצמת ואין הם זקוקים עוד לכאורה לדרבנו של איש. ניכר כי גם לקטינים אין נימוק רציונלי לסירובם לקשר משמעותי עם התובע וגבי דידם אין עוד צורך במתן הסבר או צידוק לכך והסירוב הוא בבחינת "חי הנושא את עצמו", זה המצב הקיים ואין מקום לשנותו.
26. סרבנות הקשר נובעת אפוא מרצונם של הקטינים נוכח הסתת הנתבעת אותם ואין לתובע אשמה למצב שנוצר. התובע (ככל אב אחר) אינו "כספומט" (כלשונה של כבוד השופטת מילר, לעיל) והילדים אינם חופשיים מחובתם כלפיו לנהוג בו במידת הכבוד המקובלת ובכללה לקיים עימו קשה [השוו: ע"א 1880/94, לעיל]. דומני אפוא שאין זה הוגן לחייב את התובע לפרנס את ילדיו תוך התעלמות מהיחס שהם מעניקים לו. עמדת הילדים אינה יכולה לעמוד בכפיפה אחת עם המשך הטלת מלוא החיוב על התובע לתרום לפרנסתם.
27. כנזכר לעיל, בהכרעה בתביעה לביטול מזונות בגין סרבנות קשר על בית המשפט החובה לבחון את האמצעי שפגיעתו פחותה. שורה של נימוקים הביאוני למסקנה שאיזון ראוי בין שמירה על צרכיהם הבסיסיים של הילדים ושמירה על טובתם לבין הביטוי שיש ליתן להתנהלותם ניתן להשיג בדרך של צמצום היקף החיוב במזונות תחת ביטולו. ראשית, בית המשפט עוד לא הרים ידיים מפני אפשרות של שיקום הקשר בין הקטינים לתובע באמצעות צעדים טיפוליים. על מנת שההכרעה לא תביא לסופם של הניסיונות להשיב בנים על אבות יש להורות בשלב ראשון על צמצום החיוב ולא על ביטולו. שנית, חוששתני שמתן פטור לתובע מחיובו במזונות הקטינים ירחיק עוד יותר את לב הקטינים ויעמיק את הקרע. כיום יש קשר, ולו מינימאלי בין התובע לבין הקטינים. קיים החשש שגם הקשר המתקיים היום יחדל. שלישית, הקטינים עדיין צעירים בגילם. במידה רבה הם כבר משלמים מחיר כבד בגין עובדת הגירושין של הוריהם ובחירותיהם. ביטול חיוב האב להשתתף במזונותיהם המינימאליים וכפועל יוצא פגיעה אפשרית ברמת חייהם עלול להתפרש על ידם כצעד עונשי נוסף.
- סבורתני אפוא שהפחתת המזונות הוא הצעד הראוי והמתחייב בשלב זה. יתכן שדווקא בכך תבוא תמורה ביחס של הילדים לתובע. בצמצום החיוב במזונות יבינו אולי הילדים שנפל דבר ועליהם לתקן את אורחותיהם, בטרם יבוטל החיוב באופן מוחלט.
28. עקרון בחינת טובת הילד מחייב גם ברור שלא יהיה בצמצום חיוב התובע במזונות פגיעה בסיפוק צרכיהם הבסיסיים של הקטינים. השתכנעתי שהפחתת חיוב התובע במזונות הילדים לא יותירם בחוסר כל.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

- 1 הנתבעת עובדת ומשתכרת, ומפרנסת עם בעלה הנוכחי את שלושת ילדיהם המשותפים.
2 השניים רכשו יחד את זכויות התובע בדירת המגורים המשמשת קורת גג לכל בני משפחתם
3 לרבות הקטינים.
4 לאורך ההליכים הרבים שהתנהלו לפני משך השנים התברר שהנתבעת זכתה לתמיכת בני
5 משפחתה, נפשית וכלכלית (ואף לטענת התובע הם שעומדים כחזית אחידה ובצורה נגדו
6 המדריכה ומעודדת את הנתבעת לנתק את הקטינים ממנו. חיזוק לכך ניתן למצוא בדיווח
7 הפסיכולוג אבנר הכהן מיום 2.9.15). הנתבעת ובעלה עובדים בעסק משפחת הנתבעת
8 ומתפרנסים ממנו ויש להניח כי במידת הצורך תוכל להסתייע בהם הנתבעת. מכל מקום
9 השתכנעתי כי גם אם קיומם של הקטינים יהיה בדוחק אין בצמצום החיוב של התובע כדי
10 להביאם לסף רעב ולהותירם בחוסר כל.
11 בהקשר זה סבורתני כי על הורה מנכר להפנים ולהבין כי תוצאה אפשרית של הסתתו היא
12 שיאלץ לשאת לבדו הן בעול הטיפול בקטינים והן בעול פרנסתם ונשיאה בכל צרכיהם.
13
- 14 **29. הפחתת החיוב לא תעשה מהסכום שנקבע בפסק הדין אלא מגובה החיוב אם היה נפסק**
15 **כיום.** ללא קשר לסרבנות הקשר, הצדדים תמימי דעים שחל שינוי נסיבות מהותי מאז מתן
16 פסק הדין. בעוד שהתובע סבור שהשינוי מצדיק את הפחתת גובה החיוב סבורה הנתבעת כי
17 השינוי שחל בנסיבות מצדיק דווקא את הגדלתו. התובע סיים את לימודי ה-XXX והכנסתו
18 גדלה מ-5,000 ₪ ל-8,000 ₪ לחודש. **הנתבעת נישאה נולדו לה 3 ילדים נוספים וכפועל**
19 **יוצאי השתנו צרכי הקטינים באשר להשתתפות בעלות מדור ואחזקת המדור.** בנוסף, ביום
20 19.7.17 יצאה מלפני בית המשפט העליון הלכה אשר שינתה באופן מהותי את אופן חיוב
21 המזונות של קטינים מעל גיל 6 שנים של בני זוג יהודים, בקביעתה שהחיוב הוא מדין צדקה
22 החל במידה שווה על שני ההורים [פרשת פלונית]. התובענה דכאן אמנם הוגשה לאחר מכן,
23 ביום 29.1.17 ואולם בית המשפט מחויב לבחון את סוגיית המזונות והמדור בעת מתן פסק
24 הדין ברוח כללי ההלכה [ראו: עמ"ש (חיי) 21269-05-17 מ' נ' א' (פורסם בנבו, 24.5.18)].
25
- 26 **30. הצדדים לא פירטו את צרכי הקטינים כיום. גם סוגיית הכנסותיה הפנויות של הנתבעת**
27 **נותרה לוט בערפל.** הנתבעת הסתפקה בהמצאת אישורים על הכנסתה ולא המציאה
28 אסמכתאות בקשר להכנסת בעלה הנוכחי ולא פרטה את צרכי המשפחה. כך גם המציאה
29 הנתבעת תדפיס ע"ש מחשבון הבנק שעל שמה ואשר אין בו ללמד על הכנסות המשפחה או
30 על צרכי הקטינים אשר לטענת הנתבעת משולמים מחשבון הבנק שמתנהל על שם בעלה או
31 במזומן. הנתבעת אף לא ידעה מה גובה קצבת הילדים המשולמת בעד הקטינים וטענה כי
32 היא מופקדת לחשבון הבנק שעל שם בעלה הנוכחי.
33
34

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

- 1 **בנסיבות האמורות אין למעשה אפשרות לקבוע על בסיס טענות וראיות את צרכי הילדים**
2 **ועלותם, ואף לא את יכולתה הכלכלית של הנתבעת וממילא לא את יחסיות יכולתם**
3 **הכלכלית של הצדדים. משכך, אין לבית המשפט אלא לאמוד את סכום המזונות על פי**
4 **ידיעתו השיפוטית, וכן לאמוד את יכולתם הכלכלי של ההורים והיחסיות ביניהם.**
5
6 31. **לאחר ששקלתי את כל השיקולים הנוגעים לעניין באשר לעצמת הפעלת הסעד, בשים לב**
7 **לגילאי הקטינים, לנסיבות ותוך מתן הדעת לסיפוק צריכתם ההכרחיים ולדין האישי**
8 **מצאתי לחייב את התובע במזונותיהם המפורחתיים של הקטינים בסך של 1,000 ₪ לחודש**
9 **(500 ₪ לכל קטין). בית המשפט תקווה כי לא אפסו הסיכויים לקיום קשר משמעותי בין**
10 **הקטינים לבין התובע והחלטות מתאימות יינתנו בתיק הרלוונטי. אם יחודש הקשר באופן**
11 **משמעותי תהיה בכך עילה לעתור להגדלת החיוב. אם חלילה תחול הרעה נוספת בקיום**
12 **הקשר תהיה בכך עילה לעתור להפחתת החיוב או ביטולו.**
13
14 32. **ככלל החיוב הוא ממועד הגשת כתב התביעה ואולם עת קיים פער בין סכום המזונות בפסק**
15 **הדין הקודם לבין החיוב שנקבע בפסק הדין דכאן יש להידרש לשאלת השבת הפרשי מזונות.**
16 **הלכה היא שסכומי מזונות שנאכלו לא יושבו, ככל שהדבר עלול לפגוע בקטינים בצורה**
17 **ישירה או עקיפה. הצדדים לא נתנו דעתם לשאלת מועד החיוב ולשאלת השבת הפרשי**
18 **המזונות. כידוע, החזר המזונות הוא בשיקול דעת בית המשפט וזה ישקול את כל הנסיבות,**
19 **לרבות האם המזונות כבר נאכלו, האם החזר לא יפגע בקיום הילדים, האם סביר בנסיבות**
20 **העניין לצוות על החזר, האם הוא צודק, האם מדובר בסכומים גדולים ובמקרה כזה האם**
21 **הם שולמו בפועל או טרם שולמו וכיו"ב [תמ"ש (י-ם) 16933/99 ל' ש' נ' ל' י' (פורסם בנבו,**
22 **2.1.05); ע"א 125/86 סימונוב נ' סימונוב, (פורסם בנבו, 31.12.86); ע"א 591/81 פורטוגז נ'**
23 **פורטוגז, פ"ד לו(3) 449, בעמ' 463]. בנסיבות העניין, ועל מנת שלא יפגעו הקטינים באופן**
24 **ישיר או עקיף מצאתי לקבוע שתחולת פסק הדין תהא ממועד הגשת התביעה ואולם**
25 **סכומים שנגבו לא יושבו.**
26
27 33. **טרם סיום אביע תקווה כי חרף המטענים הרגשיים ההולכים ונצברים יצליחו כל הנפשות**
28 **הפועלות למצוא דרך להתגבר עליהם ולהשיב את לב הקטינים על אביהם התובע. אזכיר**
29 **לקטינים כי מצוות כיבוד אב ואם, הדיבר החמישי בעשרת הדברות, הוקבלה לחובת כיבוד**
30 **הקב"ה "הוקש כבוד אב לכבוד המקום" וממנה ניתן ללמוד שאדם שאינו מכבד הורים**
31 **בהכרח לא מכבד מספיק את הקב"ה. לפי הפוסקים האדם נבחן בקיום מצוות כיבוד אב**
32 **ואם אף בסוברו שהוריו קשים כלפיו ואינם מגלים כלפי חוץ את אהבתם, או אפילו מביעים**
33 **עוינות גלויה כלפיו [הרמב"ם בהלכות ממרים פרק ו, הלכה ז'; רבי חיים פאלאג'י בספר**
34 **תוכחת חיים (סלוניקי, שנת ת"ר) חלק ראשון, עמ' מ"ד]. ראוי כי דברים אלה יובאו לידיעת**
35 **הילדים.**

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

1
2 34. סיכומו של דבר אני מורה כדלקמן :

3 א. התובע ישלם לידי הנתבעת בעד מזונותיהם ומדורם של הקטינים סך של 1,000 ₪
4 לחודש (500 ₪ בעד כל אחד מהקטינים), מדי ראשון לחודש.

5 ב. עם הגיע כל אחד מהקטינים לגיל 18 או לסיום בית ספר תיכון יופסק החיוב עבורו.

6 ג. הסכום האמור יישא הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, על בסיס המדד הידוע
7 היום, ויתעדכן מידי שלושה חודשים, ללא עדכון בדיעבד.

8 ד. הצדדים יישאו בחלקים שווים בתשלומים עבור הוצאות הבריאות החריגות של
9 הקטינים וצרכים רפואיים אשר אינם מכוסים ע"י סל הבריאות או ביטוח רפואי,
10 לרבות טיפולי שיניים, אורתודנטיה, משקפיים, טיפולים פסיכולוגיים, אבחונים,
11 ריפוי בעיסוק, תרופות שאינן בסל הבריאות.

12 ה. על הצדדים לתאם זה עם זה כל הוצאה רפואית בה מבוקש נשיאה משותפת. צד
13 המעוניין בהשתתפות יפנה את הדרישה אל הצד השני בכתב (לרבות בהודעת
14 טקסט, או דואר אלקטרוני), והצד השני יגיב לדרישה בתוך 7 ימים מקבלתה.
15 הדברים יפים אלא בעניינים, אשר אינם סובלים דיחוי. הצדדים יפעלו לשם מיצוי
16 כלל ההנחות והזכאויות העומדות להם בנסיבות העניין, ועלות הנשיאה בהוצאה
17 תחושב לאחר הפחתת שווי אותה זכאות או הנחה.

18 ו. תשלום עבור הוצאות חריגות ייעשה במישרין לגורם המטפל או נותן השירות בכפוף
19 לקבלת חשבוניות או הצעות מחיר בכתב. הסדר זה לא יחול על הוצאות בריאות
20 הנעשות בשל מקרה חירום, חלילה.

21 ז. החיוב הוא מיום 1.1.18. עם זאת, סכומים ששולמו בהתאם לפסק הדין או
22 להחלטה מיום 8.5.16 לא יושבו.

23 ח. סכום אשר לא ישולם במועדו יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק, החל מיום החיוב
24 ועד לתשלום בפועל.

25 ט. קצבת הילדים וכל תשלום אחר שישולם בעד הקטינים מאת המוסד לביטוח לאומי
26 ישולמו לידי התובעת, בנוסף לכל תשלום אחר.

27
28 35. לאור התוצאה תישא הנתבעת בהוצאות התובע בסך של 5,000 ₪.

29
30
31 ניתן היום, כ"ג שבט תשע"ט, 29 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.

32

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 ינואר 2019

תלה"מ 17-01-65003 פלוני נ' פלונית

אורית בן דור ליבל, שופטת

1
2
3

ולתתנים סגורות